

Om tillid

af Jens Olaf Pepke Pedersen

Tillid mistes ved ufrihed, som i DDR-udgaven af socialismen, hvor samfundet var baseret på, at staten havde mistillid til borgerne, som derfor alle havde mistillid til hinanden. Tillid mistes også ved utryghed. I Los Angeles har kun 10 procent af indbyggerne tillid til personer, de ikke kender. I New York kan tillid ligefrem være strafbart, som da en dansk kvinde for nogle år siden blev arresteret, fordi hun havde efterladt sit barn i en barnevogn udenfor vinduet i den restaurant, hvor hun sad og fik en kop kaffe. Tilliden falder også i multikulturelle samfund.

I modsætning til amerikanske storbyboere har vi danskere historisk set haft en høj grad af tillid også til andre mennesker end vore naboer. Faktisk har danskerne verdensrekord i tillid med næsten 80 procent, der har tillid til andre, mod 68 procent af svenskerne og kun 37 procent af tyskerne. I mange afrikanske lande er tillid til andre nærmest helt fraværende – i Tanzania, Uganda og Zimbabwe har under 8 procent tillid til andre, og i Ghana er det mindre end 5 procent. Den høje tillid har bl.a. været en forudsætning for velfærdstaten, fordi den bygger på, at vi giver vores penge til folk, vi ikke kender, og derfor er nødt til at tro på, at modtagerne rent faktisk har brug for pengene. Det er også en forudsætning for vores velstand, fordi tillid betyder, at vi ikke skal bruge store midler på konstant at sikre og beskytte os.

Tillid er således en samfundsressource, men den er ikke uudtømmelig eller vedvarende, for når den forsvinder, kan vi ikke bare politisk vedtage, at vi skal have mere tillid til hinanden. Det er nemt nok at se, når en fejlslagen politik ødelægger naturen eller miljøet, men det er langt sværere at se, når den ødelægger samfundets immaterielle ressourcer. I de sidste årtier har vi imidlertid drevet rovdrift på tillidsressourcen.

Nogle af tegnene på manglende tillid er mere synlige end andre. Det er meget synligt, når vi sætter betonafspærringer op overalt, når ulåste skraldebiler betragtes som en terrorrisiko, og når politiet skal tage sig af opgaver, der var helt utænkelige for blot få år siden, som at beskytte en borgmester i Odense, en hjemmehjælper i Korsør, et Luciaoptog i Århus eller en jødisk butik i København.

På ganske få år er det endda blevet normalt, at vi skal beskyttes ved helt dagligdags begivenheder, som motionsløb og koncerter, hvor vi ellers burde kunne føle os sikre og trygge. Tungt bevæbnede soldater og politibetjente er blevet normalbilledet i mange europæiske storbyer. Frankrig har været i undtagelsestilstand siden 2015, og for nylig var der 50.000 soldater på gaderne for at sikre, at et demokratisk valg kunne afholdes.

Herhjemme er der også rejst politisk krav om at danske soldater skal overtage opgaver med at bevogte terrormål.

Det er en selvforstærkende proces, for de mange nye opgaver til politiet betyder, at tusindvis af forbrydelser hverken bliver efterforsket eller opklaret. Derfor oplever borgerne nu oftere og oftere, at politiet ikke kommer, når der er brug for dem, og selvom de kommer, har de ikke tid til at gøre noget ved sagen.

Engang var vi stolte over, at vore politikere kunne færdes frit iblandt os, og at enhver kunne gå direkte ind og sætte sig på tilhørerpladserne i Folketinget. I dag er Christiansborg omdannet til en regulær fæstning, og centrale politikere er udstyret med livvagter døgnet rundt.

I min egen verden har jeg i de seneste år oplevet tydelige forandringer. Da vi i Allerød havde besøg af politikeren Naser Khader, måtte han beskyttes af ti betjente med maskinpistoler og skudsikre veste, selvom mødet blev holdt i den lokale kirke.

Vi har landsrekord i indbrud, og i Blovstrød er der årligt indbrud i hvert ottende hus. Nettobutikken har ikke længere åbent til kl. 22, men lukker kl. 20, fordi de ansatte føler sig utrygge om aftenen. Kvickly har fået en fast vagt i butikken sidst på dagen, og ældre bekendte føler sig utrygge ved at gå rund i byen. På den nærliggende Kokkedal station, hvor en indvandrerbande i årevis har terroriseret området, har 7-Eleven-kiosken efter klokken 19 kun salg gennem en lille låge. Børn og ældre tør ikke længere bruge stationen, og selvom DSB i to omgange har indsat vagtværn, måtte man opgive igen, fordi man ikke kunne håndtere indvandrerne. Politiet har ikke ressourcer til at klare opgaven, og nu er politikernes seneste initiativ at indsætte et privat vagtværn.

Tidligere i år måtte en af mine gæstestuderende med centraleuropæisk baggrund aflyse et vejledermøde, fordi han helt uprovokeret var blevet overfaldet en indvandrer et par dage forinden. Det, der overraskede ham mest var, at det skete en søndag formiddag i et område, som han troede var trygt at færdes i. Han blev syet sammen igen, men det bliver hans tillid til det danske samfund næppe.

I foråret førte et sammenstød mellem to kriminelle indvandrerbander i Allerød til, at der blev skudt i et boligområde midt mellem legende børn. Det kom som en stor overraskelse for de beboere, der havde valgt at lukke øjnene for den kriminalitet der forgik i deres eget kvarter. Herefter fik kommunen i hast arrangeret en "tryghedsvandring" i bydelen, hvad der blot gjorde utrygheden endnu større. En deltager beskrev det således: "Ved tryghedsvandringen møder politidirektøren op med 6-8 tungt bevæbnede betjente med skudsikre veste som løbende undersøger området for trusler under vandringen. Han turde tydeligvis ikke være der uden beskyttelse og ville absolut ingen forbedring garantere. Det føles ikke særligt trygt når de professionelle opfører sig sådan."

Tillid er ikke kun et spørgsmål om tillid borgerne imellem, men også i forhold til institutioner, politiske partier og pressen og er en del af det, der kaldes social kapital. Det er dermed også et udtryk for et samfunds sammenhængskraft. Der findes ikke en præcis definition på social kapital, men udover tillid dækker det gældende normer i forhold til f.eks. korrupsion og svindel, samt vore netværk i form af medlemskaber af sportsklubber, religiøse grupper, kunstforeninger m.m.

Den amerikanske politolog og professor ved Harvard University, Robert Putnam, har dokumenteret, hvordan USA har undergået et dramatisk kollaps i sammenhængskraft og social kapital siden 1960'erne, med en række negative konsekvenser til følge. Tilliden til regeringen i Washington er således styrtdykket fra over 70 procent i 1960 til nu under 20 procent, og i løbet af den sidste generation er tilliden mellem amerikanerne faldet fra omkring 45 procent til 30 procent. Hans forskning har også tydeligt dokumenteret, at tilliden falder, jo mere multietnisk et samfund er. Homogene samfund er præget af en høj tillid, mens etnisk sammensatte samfund har lav tillid.

Putnams undersøgelser har endda vist, at selv tilliden mellem personer af samme race falder, når samfundet bliver mere multikulturelt. Det er ikke kun tilliden mellem personer, der falder i multikulturelle samfund, men også størrelser som tillid til de lokale regeringer, til lokale politikere og til lokale medier. Det viser sig yderligere, at borgerne er mindre villige til at engagere sig i frivilligt arbejde eller give penge til velgørenhed, ligesom de samtidig har en lav forventning om, at andre vil arbejde for fællesskabet. Borgerne i multietniske samfund har færre tætte venner og vurderer selv deres livskvalitet som lavere.

I den politiske debat er det et ofte gentaget mantra, at ”mangfoldighed er en styrke”. Det er imidlertid et tomt slogan, for det bliver aldrig konkretiseret, hvori denne styrke skulle bestå, bortset fra nogle vage formuleringer om fordelene ved at have flere forskellige perspektiver på verden. I praksis dækker sloganet derfor blot over, at der hverken er fælles værdier eller fælles mål.

I modsætning til de politisk korrekte skønmalerier fører virkelighedens multikulturelle samfund derfor til, at borgerne trækker sig tilbage fra fællesskabet og endda fra nære venner, har mistro til deres naboer, samfundet og dets ledere. De ønsker ikke selv at bidrage til fællesskabet og har omvendt heller ingen forventninger om, at andre bidrager. Det er derfor svært at se nogen fordele ved et multikulturelt samfund.

Engang var det en uskreven aftale mellem generationerne, at vi afleverede et bedre samfund, end vi overtog. Den aftale er der ikke politisk opbakning til længere, og mange af vore politikere vil ikke engang mene, at der er et problem.

I bedste fald kan vi håbe på en opgivende indrømmelse, som da ugemagasinet *Der Spiegel* for en del år siden skrev om den kreative classes egoisme, og den unge børsmægler konkluderede: Efter mig syndfloden.